

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Ministerie van
Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties**

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Kenmerk
2020-0000220178

Uw kenmerk

Datum 2 juni 2020
Betreft Antwoorden schriftelijke vragen van de leden Den Boer,
Özütok en Van Raak over de overuren van een
uitvaartondernemer

Hierbij bied ik u, mede namens de ministers van Defensie en van Volksgezondheid Welzijn en Sport de antwoorden aan op de schriftelijke vragen die zijn gesteld door Antwoorden schriftelijke vragen van de leden Den Boer, Özütok en Van Raak over de overuren van een uitvaartondernemer (ingezonden op 8 april 2020, met het kenmerk 2020Z06376).

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

drs. K.H. Ollongren

2020Z06376

Vragen van de leden Den Boer (D66), Özütok (GroenLinks) en Van Raak (SP) aan de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, van Defensie, van Justitie en Veiligheid en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over het bericht 'Van 2 uitvaarten per week naar 2 per dag: uitvaartondernemer Marjan Damen draait overuren' (ingezonden 8 april 2020).

1. Kent u het bericht 'Van 2 uitvaarten per week naar 2 per dag: uitvaartondernemer Marjan Damen draait overuren'? 1)

Ja.

2. Hoe duidt u de geschetste problematiek in het artikel? Kunt u aangeven vanaf welk moment de uitvaartsector in Nederland het toenemende aantal overledenen als gevolg van Corona niet meer aan zal kunnen? Op welk moment zou dat betekenen dat u de coördinatie van de uitvaarten overneemt?

Ik waardeer de inzet en het improvisatievermogen van uitvaartondernemers – klein en groot – om de uitvaarten in deze moeilijke tijden zo waardig mogelijk te laten plaatsvinden. De verspreiding van het Corona-virus verschilt sterk per regio en daarmee verschilt ook de druk op de uitvaartondernemingen. Inmiddels neemt het aantal besmettingen, ziekenhuisopnames en sterfgevallen door het Corona-virus af.

Ik heb regelmatig contact met de uitvaartsector om de situatie te volgen en daaruit blijkt dat de uitvaartbranche goed in staat is om een toenemend aantal sterfgevallen te verwerken. Door intensieve samenwerking lukt het uitvaartondernemers in Brabant en Limburg om uitvaarten binnen de wettelijke termijn te regelen. De capaciteit van crematoria en begraafplaatsen is dusdanig dat er landelijke gezien tweemaal zo veel overledenen kunnen worden gecremeerd en begraven als in 2019. Op het moment dat de sector aangeeft de druk niet meer aan te kunnen, ook niet bij onderlinge samenwerking, is er de mogelijkheid om een coördinatiepunt in te richten.

3. Kunt u aangeven welke rol Defensie kan spelen in het bij vraag 2 genoemde scenario?

De uitvaart wordt primair verzorgd door nabestaanden, vaak met behulp van een uitvaartverzorger, en is daarmee een civiele aangelegenheid. Mocht het Corona-virus leiden tot een acuut tekort aan personeel, middelen en/of coördinatie-capaciteit in de uitvaartzorg, dan zal Defensie, op verzoek van civiele autoriteiten via bestaande structuren, beschouwen op welke wijze zij het beste ondersteuning kan bieden.

4. Deelt u de mening dat uitvaarten zo lang mogelijk op de gebruikelijke manier moeten kunnen plaatsvinden? Zo ja, wat gaat u hier aan doen?

Ja, voor zover dat past binnen de maatregelen om de Coronacrisis te bestrijden. Voor de rouwverwerkingsmogelijkheden van nabestaanden en de zorg voor overledenen is het van belang dat uitvaarten zoveel als mogelijk kunnen plaatsvinden conform de wensen van de overledenen en hun nabestaanden. Het kabinet erkent de bijzondere rol van uitvaarten in onze samenleving door deze – onder voorwaarden – toe te staan. Helaas hebben de maatregelen die noodzakelijk zijn voor de bestrijding van het Corona-virus ook tot gevolg dat uitvaarten momenteel alleen in aangepaste vorm kunnen plaatsvinden.

- 5. Kunt u, gelet op het feit dat het CBS heeft gemeld dat de sterfte toeneemt, inzicht geven in de beschikbare capaciteit in mortuaria? 2) Hebben alle mortuaria in Nederland op korte en middellange termijn voldoende capaciteit om de toenemende sterfte te verwerken?**
- 6. Gelet op het feit dat voldoende (koel)capaciteit in mortuaria nodig is en deze capaciteit, als het dodental oploopt, op een bepaald moment moet worden opgeschaald en dit logistiek gecoördineerd moet worden, wie is verantwoordelijk voor deze coördinatie? Welke communicatie heeft u hierover met de uitvaartsector? Deelt u de mening dat er een plan moet klaarliggen voor opschaling? Zo ja, kunt u dat plan met de uitvaartsector communiceren? Zo nee, waarom niet?**

In het overleg met de uitvaartsector en de mortuariumbeheerders in de Gezondheidszorg wordt het aantal en de capaciteit van mortuaria gemonitord om zo nodig extra centrale koelcapaciteit in te zetten. De beschikbare postmortale koelcapaciteit in mortuaria fluctueert en is voorlopig ruim voldoende. Er liggen plannen klaar als opschaling van de koelcapaciteit nodig is.

- 7. Deelt u de mening dat, gelet op het feit dat overleden coronapatiënten de eerste 24 uur na overlijden nog corona kunnen doorgeven en medewerkers van de uitvaartsector vaak in deze eerste 24 uur het lichaam moeten behandelen, deze medewerkers van de uitvaartsector mee moeten worden genomen in de verdeling van persoonlijke beschermingsmiddelen, zoals brillen, mondneusmaskers, handschoenen, pakken en desinfecterende gel? Zo ja, kunt u dit met de uitvaartsector communiceren? Zo nee, waarom niet?**

Het virus overleeft maar kort buiten het lichaam, van enkele uren tot een dag. De medewerkers van de postmortale zorg die de overleden direct na overlijden verzorgen krijgen daarom adequate persoonlijke beschermingsmiddelen. De uitvaartbranche heeft inmiddels de toezegging gekregen van enkele leveranciers van persoonlijke beschermingsmiddelen dat zij deze met voorrang leveren aan de uitvaartsector. Indien toch problemen ontstaan, zal ik in interdepartementale samenwerking de uitvaartsector ondersteunen bij het verwerven van urgente persoonlijke beschermingsmiddelen.

- 8. Bent u het eens dat er een grijs gebied zit tussen de coronamaatregelen 1) en de richtlijnen van het RIVM met betrekking tot contact met de nabestaanden 2) en dat dit binnen de uitvaartsector**

verschillend toegepast kan worden? Zo ja, gaat u de maatregelen nader aanvullen en verduidelijken voor de uitvaartsector?

Ik ontvang inderdaad vragen uit de uitvaartsector over de Corona-crisis, waaronder ook over de maatregelen van het kabinet en de richtlijnen van het RIVM. Het gaat dan bijvoorbeeld om het aantal aanwezigen bij een uitvaart en de noodopvang voor kinderen. In samenwerking met de uitvaartsector en betrokken departementen werk ik steeds aan het beantwoorden van actuele vragen op rijksoverheid.nl¹.

9. Gelet op het risico van onderproductie van lijkkasten bij een oplopend dodental, wat is volgens u de rol van de regering als dit risico zich voordoet?

Uit gesprekken met de uitvaartsector blijkt dat het onwaarschijnlijk is dat hier een risico zal ontstaan - ook als het aantal doden sterk zou toenemen. Er zijn nog ruimschoots kisten aanwezig en de productie kan zo nodig worden opgeschroefd. De benodigde grondstoffen voor eenvoudige kisten zijn nog ruimschoots aanwezig.

10. Kunnen leden van de Islamitische en Joodse gemeenschap een beroep doen op de (lokale) overheid bij begrafenissen waar zij zowel coronamaatregelen als religieuze regels moeten respecteren? Zo ja, waar kunnen zij terecht voor een begrafenis in Nederland en waar kunnen zij terecht voor een begrafenis in het land van herkomst?

In Almere en Zuidlaren zijn er volledig islamitische begraafplaatsen die grafrechten voor onbepaalde tijd uitgeven. Nederland kent daarnaast van oudsher Joodse begraafplaatsen. Het is ook mogelijk dat gemeenten een deel van de gemeentelijke begraafplaats reserveren voor Islamitisch of Joods begraven. Er zijn in Nederland meerdere gemeentelijke begraafplaatsen die graven uitgeven voor onbepaalde tijd: Nuenen, Bergen op Zoom, Utrecht en sinds kort Rotterdam. Er zijn circa 70 gemeentelijke begraafplaatsen die een gedeelte hebben gereserveerd voor Islamitisch begraven. Nabestaanden kunnen een Islamitische of Joodse begrafenis laten verzorgen door uitvaartverzorgers en uitvaartondernemingen die zijn gespecialiseerd in het Islamitisch of Joods begraven. Ik sta in nauw contact met de minister van JenV om eventuele signalen van plaatsen waar eventueel problemen zouden optreden met elkaar te bespreken en waar mogelijk in overleg met gemeenten te zoeken naar een oplossing.

[1] <https://eenvandaag.avrotros.nl/item/van-2-uitvaarten-per-week-naar-2-per-dag-uitvaartondernemer-marjan-danen-draait-overuren/> 6 april 2020.

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/openbaar-en-dagelijks-leven/uitvaarten>

[2] <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/14/sterfte-neemt-toe>

[3] "Het is verboden om bijeenkomsten te organiseren echter voor o.a. uitvaarten is een uitzondering gemaakt. We kunnen nog steeds uitvaartplechtigheden organiseren indien het aantal personen onder de 30 blijft. De tweede voorwaarde is dat het mogelijk moet zijn om 1,5 meter afstand tot elkaar te houden. Dit zijn maatregelen die gecontroleerd kunnen worden en bij overtreding kunt u een stevige boete verwachten. Zie voor meer informatie de overheidswebsite."

[4] https://www.rivm.nl/coronavirus/covid-19/informatie-voor-professionals/postmortale_zorgverlening